

**Nowe stanowiska rzadziej spotykanych w Polsce
gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych
(Hemiptera: Heteroptera)**

ALICJA KORCZ

61-442 Poznań, ul. Łozowa 91/8
e-mail: alicja.korcz@gmail.com

Abstract. [New records of bugs rarely collected in Poland (Hemiptera: Heteroptera)]. Notes on sixteen species of terrestrial bugs rarely collected in Poland are presented. The occurrence of *Cardiastethus fasciiventris* (Garbiglietti) (Anthocoridae) in Poland is confirmed (the species was hitherto known only from a single old specimen collected from “Silesia”).

Wstęp

Od wielu lat prowadzę obserwacje nad występowaniem pluskwiaków różnoskrzydłych (Heteroptera) w Polsce, zwłaszcza gatunków ciekawszych i rzadziej spotykanych. Celem tych obserwacji jest uzupełnianie danych o ich występowaniu w naszym kraju oraz utrwalanie ich na zdjęciach.

Podczas fotografowania pluskwiaków w terenie, można czasami znaleźć bardzo ciekawe gatunki, rzadko wpadające do czerpaka lub parasola entomologicznego. Niektóre z zebranych gatunków pluskwiaków przedstawiono w niniejszej pracy.

W opracowaniu uwzględniono aktualną nomenklaturę zgodną z „Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region (Aukema i Rieger 1996, 1999, 2001, 2006).

Dane faunistyczne

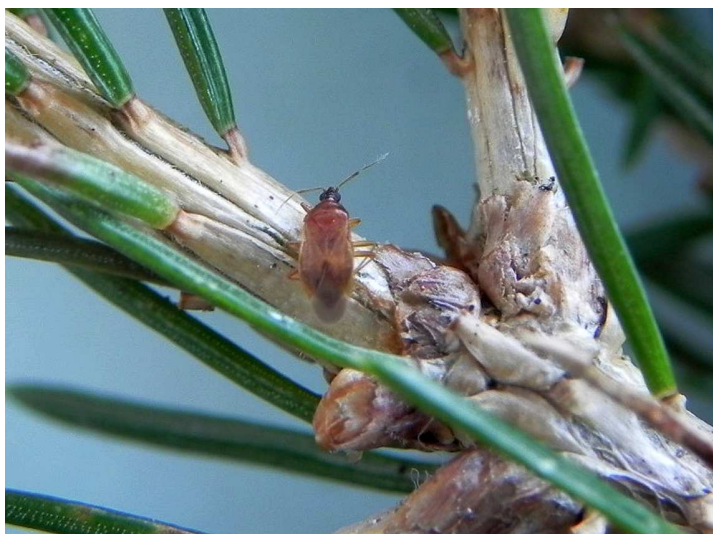
Cimicomorpha

Anthocoridae: Lyctocorinae

Cardiastethus fasciiventris (Garbiglietti, 1869)

Góry Świętokrzyskie: Huta Szklana (EB03), 18.09.20010, 1 ♂ (fot. 1) przy strząsaniu z *Picea abies* wpadł do parasola entomologicznego, leg. A. Korcz, det. B. Lis.

Gatunek ten był do tej pory podany tylko raz ogólnikowo ze Śląska, na podstawie okazu znajdującego się w Muzeum Przyrodniczym w Berlinie (Péricart 1972). Samiec zebrany w Hucie Szklanej potwierdza jego występowanie w naszym kraju.

Fot. 1. *Cardiastethus fasciiventris*, samiec [male] (2 mm) (fot. A. Korcz).

Nabidae: Prostemmatinae

Prostemma aeneicolle Stein, 1857

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Pszczew (WU51), miejscowość położona na granicy województwa lubuskiego i wielkopolskiego, 29.08.2005, 1 ♀ (fot. 2) w Ośrodku wypoczynkowym, na drodze między zabudowaniami a jeziorem Szarcz, leg. et det. A. Korcz.

Gatunek ten należy do pluskwiaków niezbyt często odławianych w Polsce; nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Fot. 2. *Prostemma aeneicolle*, samica [female] (11 mm) (fot. A. Korcz).

Nabidae: Nabinae

***Himacerus major* (A. Costa, 1842)**

Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, Człuchy (XA45), 17.08.2007, 1♂ na *Poaceae*, leg. et det A. Korcz.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań (XU30), 1.10.07, 1♂, przy torach kolejowych, na *Poaceae* i *Silene vulgaris*, leg. et det A. Korcz; Po-

znań, Droga Dębińska (XU30), 26.05.2009, V stadium larwalne (fot. 3a), 28.08.2009, 1♀ (fot. 3b), na ławkach świeżych, leg. et det. A. Korcz; Sypniewo, Ogród (XT39), 9.10.2007, 1♀, na *Potentilla fruticosa*, leg. et det. A. Korcz.

Fot. 3a. *Himacerus major*, V stadium larwalne [5th instar] (6,5 mm) (fot. A. Korcz).

Fot. 3b. *Himacerus major*, samica [female] (8,5 mm) (fot. A. Korcz).

Gorezycza (2004) podaje, że ten bardzo rzadki u nas gatunek występuje tylko w południowo-wschodniej części kraju. Nowe stanowiska przedstawione w niniejszej pracy wykazały, że pluskwiak ten występuje również w północnej i środkowej Polsce.

Fot. 4. *Nabis lineatus*, samiec [male] (11 mm) (fot. A. Korcz).

***Nabis lineatus* Dahlbom, 1851**

Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, Kluki (XA56), 18.08.2007, 1♂ (fot. 4), w szuwarach, na sadzcu konopiastym *Eupatorium cannabinum*), leg. et det. A. Korcz.

Gatunek ten występuje tylko na terenach podmokłych.

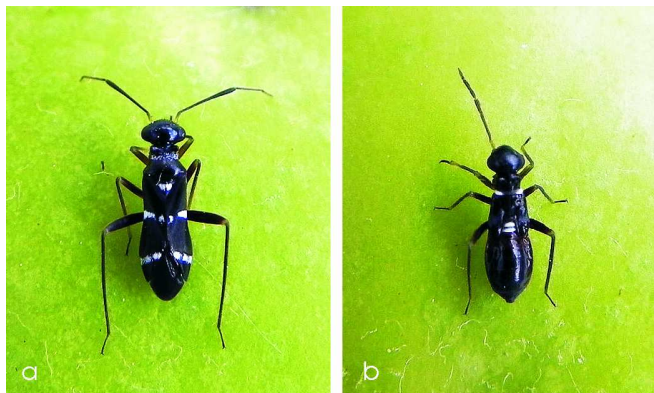
Miridae: Orthotylinae

***Globiceps sphaegiformis* (Rossi, 1790)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań–Dębina (XU30), 8.06.2008, 1♂, na *Potentilla fruticosa*, leg. et det. A. Korcz; Poznań–Dębiec (XU20), 21.06.2010, 1♂ (fot. 5a), 1♀, 1 larwa (fot. 5b), na zdziczałej pojedynczej jabłoni *Malus* sp., leg. et det. A. Korcz; Sypniewo, Ogród (XT39), 19.06.

2008, 1♀, na *Chenopodium album*, 29.08.2008, 1♀ i 1♂, na *Potentilla fruticosa*, leg. et det. A. Korcz;

Gorczyca i Herczek (2008) podają, że gatunek ten znany jest z wielu stanowisk w Polsce, ale nie występuje zbyt często.

Fot. 5. *Globiceps sphaegiformis*, (a) samiec [male] (6 mm), (b) V stadium larwalne [5th instar larva] (3,7 mm) (fot. A. Korcz).

Fot. 6. *Gonocerus acuteangulatus*, larwa [larva] (9 mm) i samica [female] (14 mm) (fot. A. Korcz).

Pentatomomorpha

Coreidae: Coreinae

Gonocerus acuteangulatus (Goeze, 1778)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Pszczew (WU51), 22.08.2004, V stadium larwalne i 1 ♀, 30.08.2005, 8 larw i 6 osobników dorosłych na *Ulmus minor*; Silna (WU51), 27.08.2004, 5 larw i 1 ♀ na *Frangula alnus* (fot. 6).

Roztocze: Roztoczański Park Narodowy, Dziewcza Góra (FB40), V stadium larwalne, na *Rosa canina*, leg. et det. A. Korcz.

Gatunek występujący w Polsce głównie w południowych jej rejonach (B. Lis et al. 2008).

Fot. 7. *Gonocerus juniperi*, (a) V stadium larwalne [5th instar larva] (9 mm), (b) samica [female] (14 mm) (fot. A. Korcz).

Gonocerus juniperi Herrich–Schaeffer, 1839

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, Cmentarz Górczyński (XU20), 17.09.2008, 1 imago i 1 larwa, 6.10.2010, 1 imago na *Thuja occidentalis*, leg. et det. A. Korcz.

Nizina Mazowiecka: Warszawa, Cmentarz Północny (DC99) 14.09.20-08, 6 larw (fot. 7a), 10 imagines (fot. 7b), leg. et det. A. Korcz.

Wyżyna Lubelska: Lublin, Cmentarz na Majdanku (FB17), 5.09.20-08, 15 osobników dorosłych i 8 larw na *Thuja occidentalis*, leg. et det. A. Korcz.

Gatunek nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej; z naszego kraju nie odławiany do tej pory z przedstawicieli rodziny cyprysowatych (*Cupressaceae*) (B. Lis et al. 2008), na których gatunek ten także występuje i to licznie w środkowej Polsce.

Fot. 8. *Arenocoris fallenii*, (a) samica [female] (6,5 mm), (b) V stadium larwalne [5th instar larva] (8 mm) (fot. A. Korcz).

Coreidae: Pseudophloeinae

***Arenocoris fallenii* (Schilling, 1829)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań (XU30), Droga Dębińska, łąki świeże, ale w miejscach bardziej suchych, 11.07.2007, 1 ♀ (fot. 8a), 21.07.2007, 1 larwa (fot. 8b), 11.08.2008, 1 ♀, 1 ♂; przy torach kolejowych, 1.08.2010, 1 ♀, leg. et det. A. Korcz.

Fot. 9. *Coriomeris scabricornis*, samica [female] (8 mm) (fot. A. Korcz).

***Coriomeris scabricornis* (Panzer, 1805)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, Droga Dębińska (XU30), łąki świeże, 26.04.2009, 1 ♀, 26.05.2009, 1 ♀ (fot. 9), środowisko ruderalno-kserotermiczne, 29.07.2010, 3 ex., 06.08.2010, 1 ♂, 11.08.2010, 1 ♂, leg. et det. A. Korcz.

Lygaeidae: Lygaeinae

***Arocatus melanocephalus* (Fabricius, 1798)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, Dębiec (XU20), Park przy torach kolejowych, 8.07.2007, 1 ♂, 1 ♀ (fot. 10a), 1 larwa (fot. 10b) na *Ulmus laevis*, leg. et det. A. Korcz.

Gatunek ten należy do bardzo rzadko spotykanych w Polsce i to głównie w południowych rejonach kraju (Gorczyca 2004).

Fot. 10. *Arocatus melanocephalus*, (a) samiec [male] (6 mm), (b) V stadium larwalne [5th instar larva] (4,2 mm) (fot. A. Korcz).

Fot. 11. *Orsillus depressus*, samica (7,4 mm) i samiec (6,7 mm) w trakcie kopulacji [female and male during copulation] (fot. A. Korcz).

Fot. 12. *Orsillus depressus*, larwy trzeciego (4 mm) i piątego (6,2 mm) stadium [3rd and 5th instar larvae] (fot. A. Korcz).

Lygaeidae: Orsillinae

***Orsillus depressus* (Mulsant et Rey, 1852)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Luboń k/Poznania (XU20), Cmentarz, 30.08.2007, 2 ex., 2 larwy, na *Th. occidentalis*; 3 ex., 1 larwa, na *Chamaecyparis lawsoniana*; 4 ex., 6 larw na *Chamaecyparis nootkanensis*; Poznań, Cmentarz Górczyński (XU20), 4.08.2007, 13 ex., 7.08.2007, kopulująca para (fot. 11) i 5 larw (fot. 12), na 3 drzewach *Thuja occidentalis*; 4 ex., 1 larwa, na *Th. occidentalis* var. *aurea*; Najstarszy Cmentarz w Poznaniu przy Bluszczowej, 28.08.2007, 2 ex., 6 larw, na starych *Th. occidentalis*; Poznań, Cmentarz na Junikowie (XU20), 13.10.2007, 5 ex. na *Th. occidentalis*; Pszczew (WU 51), 22.08.2005, 1 ex., 1 larwa, przy torach kolejowych na *Th. occidentalis*, leg. et det. A. Korcz.

Wyżyna Lubelska: Lublin, Cmentarz na Majdanku (FB17), 5.09.2008, 3 ex., 1 larwa, na *Thuja occidentalis*, leg. et det. A. Korcz.

O. depressus został znaleziony w Polsce po raz pierwszy we wrześniu 2004 r. na terenie Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu (Korcz 2007). Stanowiska podane powyżej potwierdzają jego występowanie w Polsce.

Najłatwiej gatunek ten można znaleźć na cmentarzach, ponieważ rośnie tam najwięcej drzew i krzewów z rodziny *Cupressaceae*, których szyszkami pożywia się ten pluskwiak. Gatunek nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

Fot. 13. *Legnotus picipes*, samica [female] (4,3 mm) (fot. A. Korcz).

Cydnidae: Sehirinae

***Legnotus picipes* (Fallen, 1807)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, Droga Dębińska (XU30), łąki świeże, 13.07.08.2008, 1 samica (fot. 13), leg. et det. A. Korcz.

Jest to pluskwiak nie tak rzadko występujący, ale rzadko odławiany.

Pentatomidae: Podopinae

***Podops inuncta* (Fabricius, 1758)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Sypniewo, Ogród (XT 39), suche gałęzie, 26.09.2006, 1 ♀; Poznań–Dębiec (XU20), przy torach kolejowych, głównie *Poaceae*, 1.10.2007, 1 ex; 8.10.2007, 1♀ (fot. 14); 17.06.2009, 1 ♀; Poznań–Dębiec, rośliny ruderalne, 11.10.2010, 1♀, leg. et det. A. Korcz.

Gatunek ten, jak podaje J. A. Lis (2000), ze względu na swój ukryty tryb życia nie jest często odławiany.

Fot. 14. *Podops inuncta*, samica [female] (7 mm) (fot. A. Korcz).

Fot. 15. *Aelia rostrata*, samiec [male] (11mm) (fot. A. Korcz).

Pentatomidae: Pentatominae

***Aelia rostrata* Boheman, 1852**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Pszczew (WU51), rośliny ruderalne przy torach kolejowych, 28.08.2005, 1 ♂ (fot. 15), leg. et det. A. Korcz.

Jest to największy gatunek z rodzaju *Aelia* i jednocześnie najrzadziej spotykany (J. A. Lis 2000).

Fot. 16. *Anthemania lumulata*, samiec [male] (8,2mm) (fot. A. Korcz).

***Anthemania lumulata* (Goeze, 1778)**

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, Droga Dębińska (XU30), środowisko ruderalno-kserotermiczne, 26.07.2010, 1 ♂ (fot. 16), leg. et det. A. Korcz.

Gatunek ten występuje w całym kraju, ale niezbyt licznie (J. A. Lis 2000).

Pentatomidae: Asopinae

Pinthaeus sanguinipes (Fabricius, 1781)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Pszczew (WU51), 25.08.2004, 1 ♀ (fot. 17), przyfrunęła na deskę surfingową na brzegu Jeziora Szarcz.

Gatunek ten prawdopodobnie występuje wysoko w koronach drzew i dlatego jest rzadko odławiany.

Fot. 17. *Pinthaeus sanguinipes*, samica [female] (13 mm) (fot. A. Korcz).

Podziękowania

Serdecznie dziękuję Pani Prof. Barbarze Lis za oznaczenie okazu *Cardiastethus fasciiventris*.

Piśmiennictwo

A u k e m a B., R i e g e r C h. [red.] (1996) *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. Volume 2.* The Netherlands Entomological Society, Wageningen, 361 ss.

- A u k e m a B., R i e g e r C h. [red.] (1999) *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. Volume 3*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen, 577 ss.
- A u k e m a B., R i e g e r C h. [red.] (2001) *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. Volume 4*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen, 346 ss.
- A u k e m a B., R i e g e r C h. [red.] (2006) *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. Volume 5*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen, 550 ss.
- G o r c z y c a J. (2004) *Heteroptera* [w:] Bogdanowicz W., Chudzicka E., Filipiuk I., Skibińska E. *Fauna Polski. Charakterystyka i wykaz gatunków. Tom I, vol. I. Insecta pro parte (Hemiptera)*. Warszawa, Muzeum i Instytut Zoologii PAN, 192–234.
- G o r c z y c a J., H e r c z e k A. (2008) *Klucze do oznaczania owadów Polski. Cz. XVIII. Zeszyt 6c. Tazznikowate Miridae, Podrodziny: Bryocorinae, Orthotylinae*. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, 75 ss.
- K o r c z A. (2007) *Orsillus depressus* (Mulsant & Rey) (Hemiptera, Heteroptera: Lygaeidae) – gatunek śródziemnomorski nowy dla Polskiej fauny. *XLVI ZJAZD Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Poznań, 20-22 września 2007, Streszczenia Posterów*, s. 30.
- L i s J. A. (2000) *Klucze do oznaczania owadów Polski. Cz. XVIII. Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera. Z.14, Pentatomidae*. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, 76 ss.
- L i s B., S t r o i ń s k i A., L i s J. A. (2008) *Heteroptera Poloniae 1. Coreoidea: Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae*. Centrum Studiów nad Bioróżnorodnością, Katedra Biosystematyki, Uniwersytet Opolski, Opole, 157 ss.
-